

O DATECH, FAKTECH A POZNATCÍCH

Jak vzniká nový poznatek?

- výzkumem, tj. cestou od dat a faktů k poznatkům
- teoretizováním (= teoreticko-kritická analýza a syntéza, systematologická analýza, spekulace),
tj. cesta od poznatků P k poznatkům P'
- přejímáním od jiných autorů či autorit,
- zobecněním zkušeností vlastních či druhých, - tj. cesta od subjektivních zážitků k poznatkům,
- "osvícením", inspirací, intuicí, "zjevením" - tj. cesta od idejí, archetypů k poznatkům,
- tvůrčím aktem, bisociací, metaforickou analogií /J.A.Komenský/ - tj. cesta od tušení, nevědomých vizí k poznatkům,
- kryptomnesticky (= nevědomým převzetím z neuvedeného zdroje - četby, zážitku, rozhovoru)

Data, fakta i poznatky vyjadřujeme tvrzeními, která mohou být

- faktová
- teoretická
- praxeologická
- normativní
- deklarativní

Jaký je poznávací status /explikační síla/ poznatků jednotlivých druhů?

různý, za nejsilnější se považují ty, které byly získány empirickým výzkumem, některé mají jen charakter mínění či názorů, některé jsou jen proklamativní či deklarativní

Co se rozumí demonstrativností poznatků?

= je to jejich odůvodněnost, zdůvodněnost

Je přesvědčivost totéž, co odůvodněnost?

Má právo vědec na to, aby věřil tomu, co si nemůže ověřit, o čem se nemůže přesvědčit?

Jak se přesvědčujeme, že něco je tak, jak se to jeví nebo jak se to tvrdí, neboli "Co poznatkům dodává důkazovou hodnotu"?

- statistická indukce
- mohla by i moderní logika
- logická konzistence, bezrospornost
- víra

Důkazová hodnota poznatků získaných **fenomenologickou metodou** je menší - neboť fenomenologická redukce není obecně uznávána

behaviorální fenomenologie používá popisu, který odkazuje na to, jak jevy "vypadají", jde o metodu ostenze

prožitková fenomenologie staví na výpovědích o vnitřní zkušenosti, je závislá na introspekci a slovní zásobě pro pojmenování prožitků

Jak je poznatek vyjadřován?

Konstatování, mínění, názor, pojednání

Toto vše jsou možná slova, jimiž pojmenováváme věty, ve kterých je obsažen nějaký postřeh či poznatek - teorie, hypotéza, názor, přesvědčení informace, poučka, příkaz, zákaz, norma, sdělení, pravidlo, tvrzení, výpověď, výrok

KATEGORIE = třída

z řec. *katégoria* = označení, výpověď, svědectví (a to z *katégoreó* = označuji, tvrdím, a to z *kata-* a *agoreó* = mluvím na náměstí, od *agorá* = náměstí)

POJEM jako

"conceptus", "notio" a "konstrukt" a "danost"